

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ zaměřeného na otázku ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ ve školách ORP Benešov (2021)

Dotazníkové šetření se uskutečnilo v rámci projektu Místní akční plán vzdělávání II správního obvodu obce s rozšířenou působností Benešov, CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0008601. Realizátorem byl Realizační tým MAP II ORP Benešov.

1. Úvod a metodika

Průzkum se uskutečnil v období od listopadu 2021 do února 2022. Sběr dat proběhl prostřednictvím dotazníků korespondenční formou. Respondenty byli zástupci mateřských a základních škol v ORP Benešov, a to zejména ředitelé/ky anebo analytici a členové PS Rovné příležitosti.

Toto dotazníkové šetření navazuje na obdobné šetření, které bylo v rámci MAP II ORP Benešov realizováno v roce 2019. Vedle zmapování současné situace tato zpráva ve vybraných parametrech porovnává vývoj vybraných ukazatelů v čase, tedy za léta 2016 až 2021.

Dotazníkové šetření proběhlo v souladu s Metodikou pro rovné příležitosti ve vzdělávání (viz MŠMT ČR). Jeho cílem bylo provést šetření v území ve školách, na jehož základě budou identifikovány problémy v nastavení vzdělávací soustavy a škol z hlediska rovnosti. S výsledky bude dále pracováno – budou vyhodnoceny příčiny, navržena řešení a následně bude vypracována strategie pro rovné příležitosti ve vzdělávání v regionu. Pro potřeby šetření byly zpracovány dva dotazníky – první pro mateřské školy, druhý pro základní školy. Oba dotazníky jsou vyhodnoceny v této Závěrečné zprávě.

Návrhy dotazníků byly diskutovány se členy Pracovní skupiny Rovné příležitosti ORP Benešov. Jejich podněty byly zohledněny ve finální podobě dotazníků. Vedle otázek, které v souladu s metodikou srovnávaly celé sledované období (2019 až 2021), jsme na základě podnětů z pracovní skupiny zařadili do dotazníků též doplňkové otázky, které u vybraných témat přinesly konkrétnější názory respondentů. Doplňkové otázky se zaměřují pouze na rok 2021. Do této závěrečné zprávy jsou v souladu s metodikou zapracována též statistická data Krajského akčního plánu (KAP) Středočeského kraje.

Veškeré informace v této závěrečné zprávě vycházejí z dat v souhrnné tabulce KAP Středočeský kraj za roky 2019–2020 a z výsledků dotazníkového šetření realizovaného na území ORP Benešov v období září–listopad 2021. Za věcnou správnost poskytnutých údajů třetími stranami nenese zpracovatel průzkumu odpovědnost.

2. Témata dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření hodnotí nastavení vzdělávací soustavy a škol v ORP Benešov z hlediska rovnosti. Výsledky jsou rozděleny do dvou základních okruhů (viz níže). Zabývá se zpravidla samostatně odpověďmi respondentů z mateřských škol a základních škol. Podrobný popis výsledků dle jednotlivých okruhů je uveden dále v tomto dokumentu.

- Okruh č. 1: Žáci s potřebou podpůrných opatření ve školách
- Okruh č. 2: Inkluzivita škol
- Doplnkové otázky dle doporučení pracovní skupiny

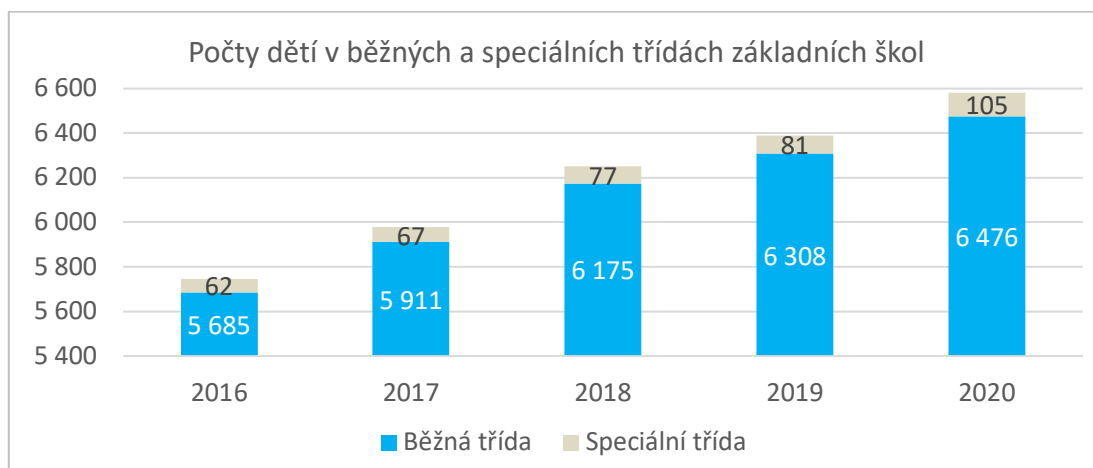
3. Výsledky šetření

Do šetření se zapojilo **22 základních a 29 mateřských škol**, což je 100 % všech MŠ a ZŠ v ORP Benešov. Respondenti vyplnili data za poslední 3 roky (2019–2021) a také část dotazníku s doplňkovými otázkami (tu pouze za rok 2021). V této zprávě jsou hodnocena data 22 respondentů ze základních škol a 29 respondentů z mateřských škol (pozn. některé školy mají jak MŠ, tak ZŠ, proto je celkový součet respondentů vyšší, než je počet škol). V souladu s metodikou jsou do závěrečné zprávy zpracována též statistická data Krajského akčního plánu (KAP) Středočeského kraje.

4. Žáci s potřebou podpůrných opatření ve školách

4.1. Struktura žáků v běžných a speciálních třídách

4.1.1. Struktura žáků v běžných a speciálních třídách základních škol v ORP Benešov

Zdroj: KAP, Středočeský kraj

Ve sledovaném období 2016 až 2020 se počet žáků základních škol v ORP Benešov trvale zvyšuje. Za posledních 5 let se počet žáků v běžných třídách zvýšil o 13,9 % a ve speciálních o 36,4 %.

V roce 2020 měly speciální třídy zřízeny 3 školy, a to ZŠ Chocerady (celkem 10 žáků), ZŠ Čerčany (18) a ZŠ Benešov Konopištská (v současnosti má škola nový název – ZŠ a PŠ Benešov) – v této škole jsou vzhledem k jejímu charakteru pouze speciální třídy, v nich bylo celkem 77 žáků.

V roce 2018 měly speciální třídy zřízeny 3 školy, a to ZŠ Jiráskova Benešov (celkem 4 žáci), ZŠ Čerčany (15) a ZŠ Benešov Konopištská (v současnosti má škola nový název – ZŠ a PŠ Benešov) – v této škole jsou vzhledem k jejímu charakteru pouze speciální třídy, v nich bylo celkem 58 žáků. V letech 2016 a 2017 byly speciální třídy pouze v ZŠ Čerčany a ZŠ Benešov Konopištská.

Tabulka č. 1: Počty žáků ve speciálních třídách dle škol, které je v letech 2018 až 2022 měly zřízené

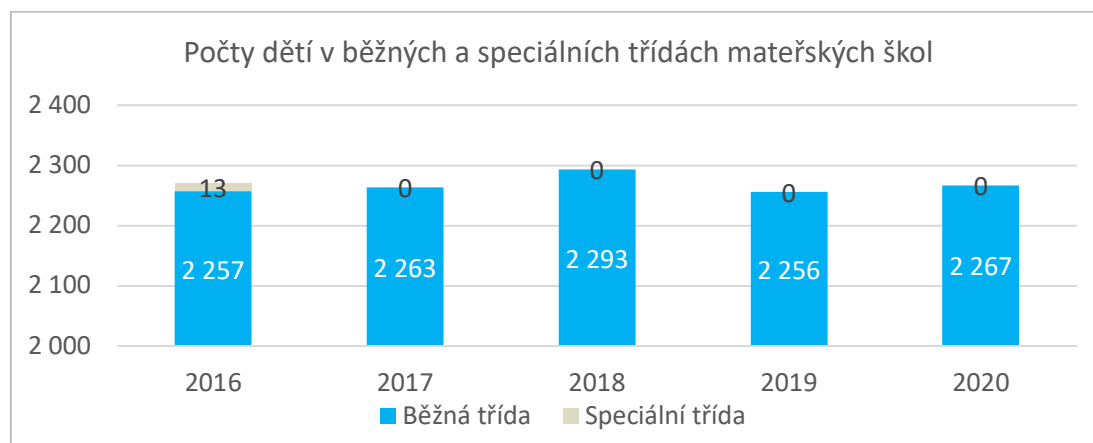
		Počet žáků běžné třídy 2020	Žáci ve speciální třídě 2020	Počet žáků běžné třídy 2019	Žáci ve speciální třídě 2019	Počet žáků běžné třídy 2018	Žáci ve speciální třídě 2018
Benešov	Jiráskova 888	760	0	754	0	746	4
Čerčany	Sokolská 180	446	18	448	17	429	15
Chocerady	č.p. 267	243	10	238	0	234	0
Benešov	ZŠ a PŠ	0	77	0	64	0	58
Celkem			105		81		77

Zdroj: KAP, Středočeský kraj

V roce 2020 bylo v základních školách v průměru 289 žáků (na školu). Nejmenší škola v regionu měla 17 žáků (ZŠ Lešany) a největší škola 935 žáků (ZŠ Dukelská Benešov). Méně než 100 žáků měly 3 školy, více než 500 žáků 2 školy. Z celkového počtu ZŠ byla v 1 případě zřizovatelem církev, 1 škola byla soukromá, u 21 škol byla zřizovatelem obec.

Pro srovnání – v roce 2018 bylo v základních školách v průměru 272 žáků (na školu). Nejmenší škola v regionu měla 33 žáků (ZŠ Lešany) a největší škola 906 žáků (ZŠ Dukelská Benešov). Méně než 100 žáků měly 4 školy, více než 500 žáků 2 školy. Z celkového počtu ZŠ byla v 1 případě zřizovatelem církev, 1 škola byla soukromá, u 21 škol byla zřizovatelem obec.

4.1.2. Struktura žáků v běžných a speciálních třídách mateřských škol v ORP Benešov

Zdroj: KAP, Středočeský kraj

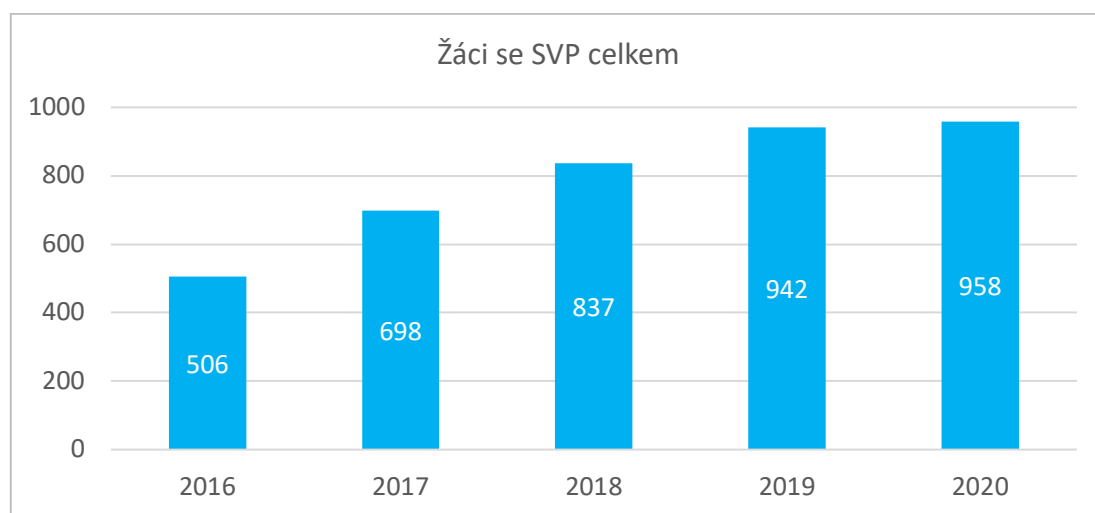
Ve srovnání let 2016 až 2020 je počet dětí v mateřských školách téměř konstantní. Meziročně jsou patrné jen drobné výkyvy. Pouze v roce 2016 byla v ORP speciální třída, a to v MŠ Tábořská Benešov (13 žáků). V dalších sledovaných letech již speciální třídy nebyly.

Nejmenší MŠ v roce 2020 měly 24 žáků (MŠ Křiváček, Řehenice) a 25 žáků (MŠ Přestavky). Největší MŠ měla 241 žáků (MŠ Dukelská Benešov). Z celkového počtu MŠ byla v 1 případě zřizovatelem církev, 2 školy byly soukromé, u 26 mateřských škol byla zřizovatelem obec.

4.2. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami na ZŠ

4.2.1. Souhrnný přehled – žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)

Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v posledních 5 letech konstantně roste. Od roku 2016 do 2020 se jejich počet na základních školách v ORP Benešov zvýšil o 89 %. Mezi lety 2016 až 2018 to bylo o 65 %. Mezi lety 2018 až 2020 to bylo o 14 %.

Zdroj: KAP, Středočeský kraj

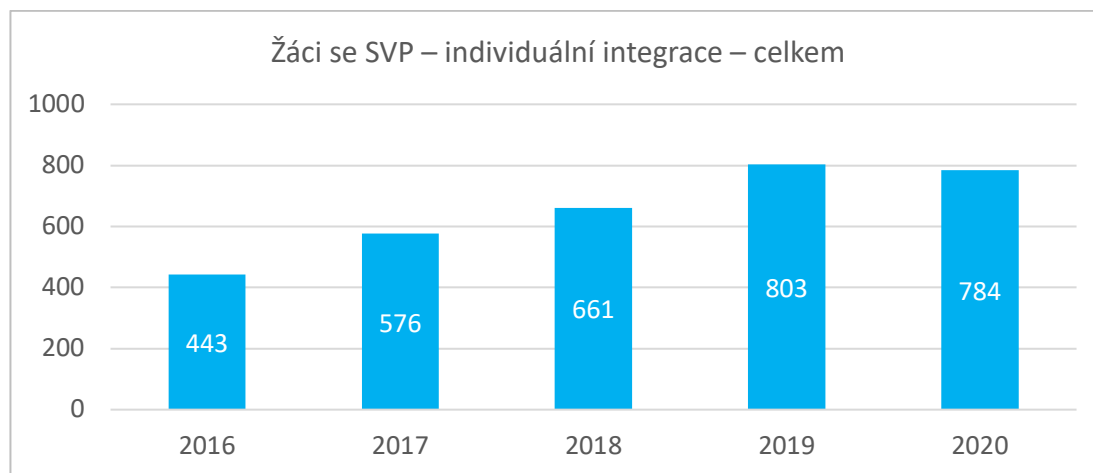
4.2.2. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami – speciální třídy a individuální integrace

Ve speciálních třídách se v roce 2020 vzdělávalo 105 dětí, to je 10,9 % z celkového počtu dětí se specifickými vzdělávacími potřebami. V roce 2016 to bylo 12 % a v roce 2018 jen 8 %.

	1. stupeň	2. stupeň	Celkem žáci se SVP ve speciálních třídách
2016	35	27	62
2017	34	32	66
2018	35	34	69
2019	37	42	79
2020	59	46	105

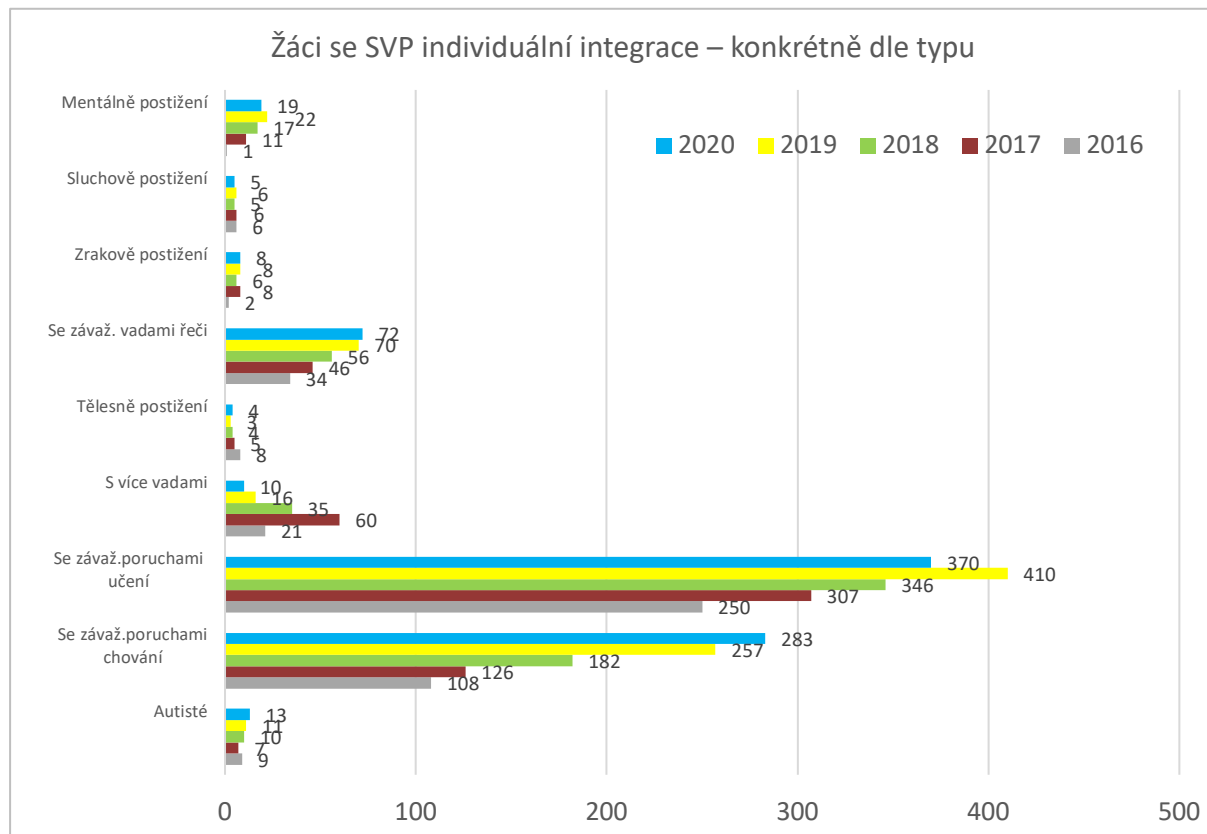
Zdroj: KAP, Středočeský kraj

4.2.2.1. Počty žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v individuální integraci

Zdroj: KAP, Středočeský kraj

Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v individuální integraci roste. Od roku 2016 do 2020 se jejich počet na základních školách v ORP Benešov zvýšil o 77 %. Trvalý konstantní růst probíhal v letech 2016 až 2019. V posledním sledovaném roce 2020 došlo k mírnému meziročnímu poklesu. Níže je uvedeno členění dle typu.

Zdroj: KAP, Středočeský kraj

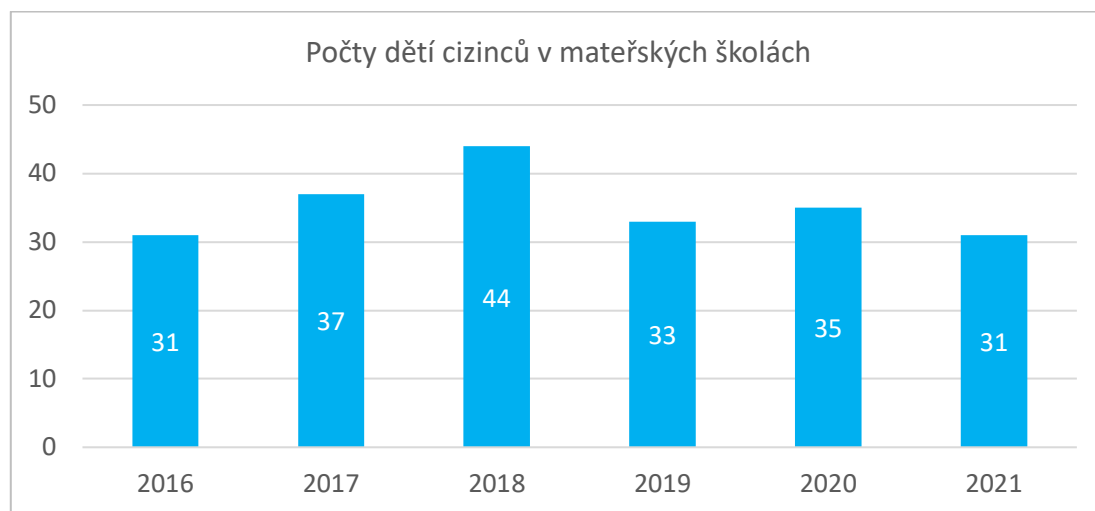
Nejpočetnější skupinou mezi žáky se SVP s individuální integrací na základních školách jsou žáci se závažnými poruchami učení. V posledních 5 letech jejich počet stále roste – z 250 žáků v roce 2016 na 370 v roce 2020 (pozn. v roce 2019 dokonce jejich počet dosáhl 410, pak opět meziročně klesl). V roce 2020 představovali žáci se závažnými poruchami učení přes 47 % z celkového počtu SVP v základních školách ORP Benešov.

Na druhém místě mezi SVP jsou žáci se závažnými poruchami chování. V posledních 5 letech jejich počet stále roste – ze 108 žáků v roce 2016 na 283 v roce 2020. V roce 2020 představovali žáci se závažnými poruchami chování přes 36 % z celkového počtu SVP v ZŠ ORP Benešov. V roce 2018 to bylo o poznání méně – šlo o 28 %. Na třetím místě mezi SVP jsou žáci se závažnými poruchami řeči. I zde jejich počet roste – z 34 žáků v roce 2016 na 72 v roce 2020.

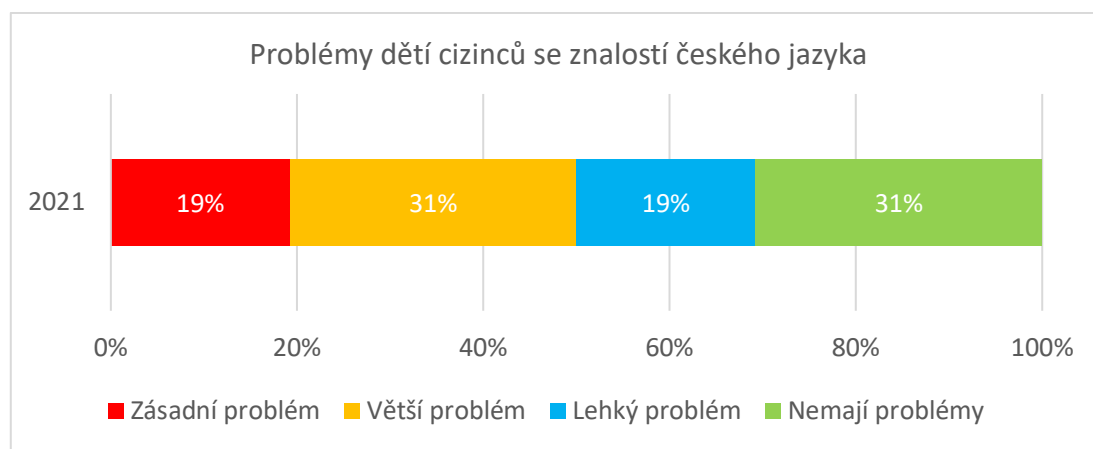
Pokud vycházíme z údaje, že v roce 2020 se v běžných třídách vzdělávalo v základních školách ORP Benešov 6 371 žáků a z nich bylo se SVP individuálně integrováno 784 žáků, pak **ve sledovaných základních školách se v roce 2020 v běžných třídách vzdělávalo 13,2 % žáků se SVP** (pro srovnání v roce 2018 to bylo 10,7 % žáků se SVP). Lze též dále konstatovat, že v běžných třídách se vzdělávalo **5,8 % žáků se závažnými poruchami učení** (pro srovnání v roce 2018 to bylo 5,6 % žáků) a **4,4 % žáků se závažnými poruchami chování** (pro srovnání v roce 2018 to bylo 2,9 % žáků). Zejména v případě žáků se závažnými poruchami chování jde o více než 50% nárůst. Ve srovnání s rokem 2016 jde dokonce o zhruba 2,5násobek.

4.2.3. Žáci mateřských škol s jiným rodným jazykem

S výjimkou roku 2018 lze v letech 2016 až 2021 považovat počty dětí v mateřských školách s jiným mateřským jazykem než českým za konstantní. Stále však jde o relativně malý počet v desítkách žáků na celé ORP Benešov.

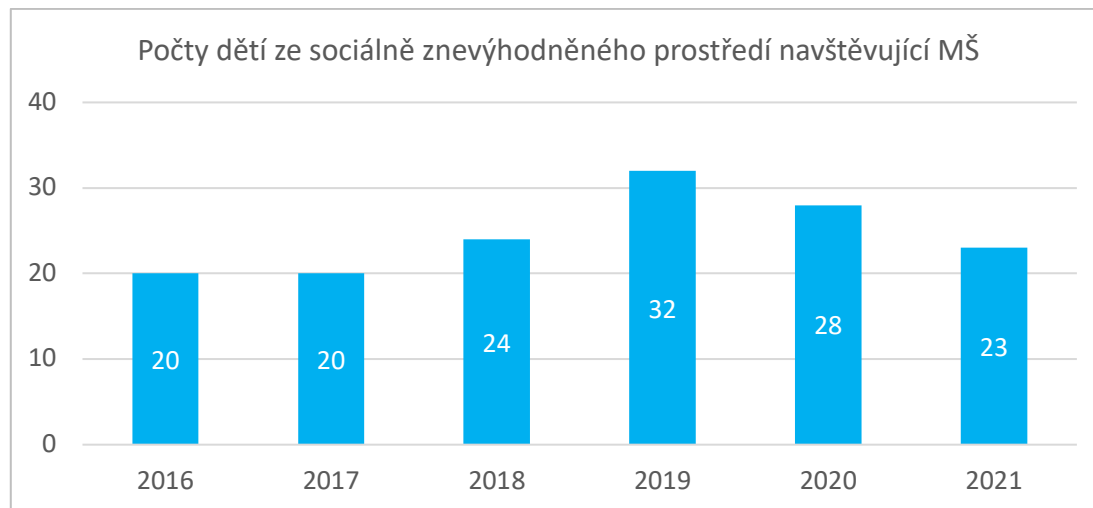
Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

Pozornost je třeba věnovat tomu, že polovina respondentů ze škol, v kterých jsou žáci s jiným rodným jazykem než českým, uvádí, že nedostatečná znalost českého jazyka u těchto žáků způsobuje velké až zásadní problémy při jejich vzdělávání.

4.2.4. Žáci mateřských škol ze sociálně znevýhodněného prostředí

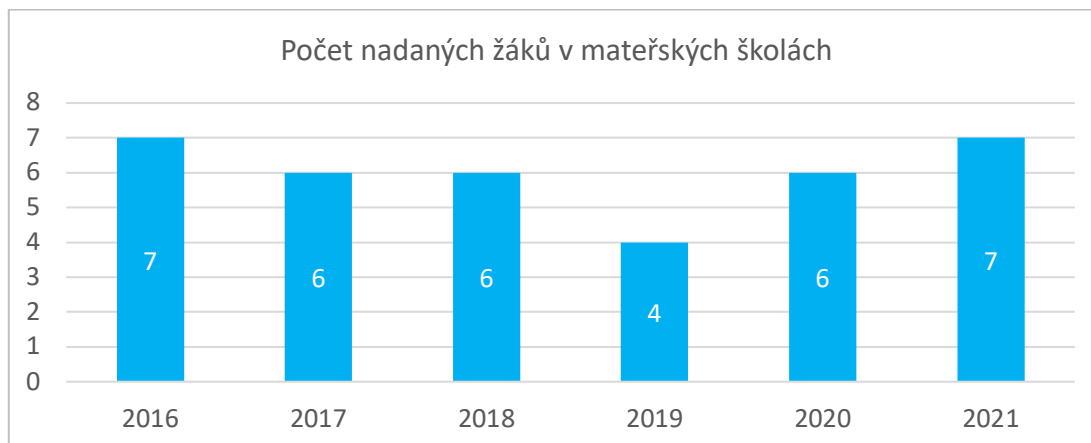

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

S výjimkou roku 2019, který přinesl jednorázový výkyv, lze počty žáků v MŠ ze sociálně znevýhodněného prostředí považovat za konstantní.

Celkem 13 škol (z 29) uvedlo, že je v roce 2021 navštěvují i žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí. Pro srovnání – v roce 2018 to bylo jen v sedmi MŠ. Nejvíce těchto žáků, dle odpovědí v dotazníku, dochází do MŠ Bystřice a MŠ Týnec nad Sázavou, a to shodně 4 žáci.

4.2.5. Nadaní žáci v mateřských školách

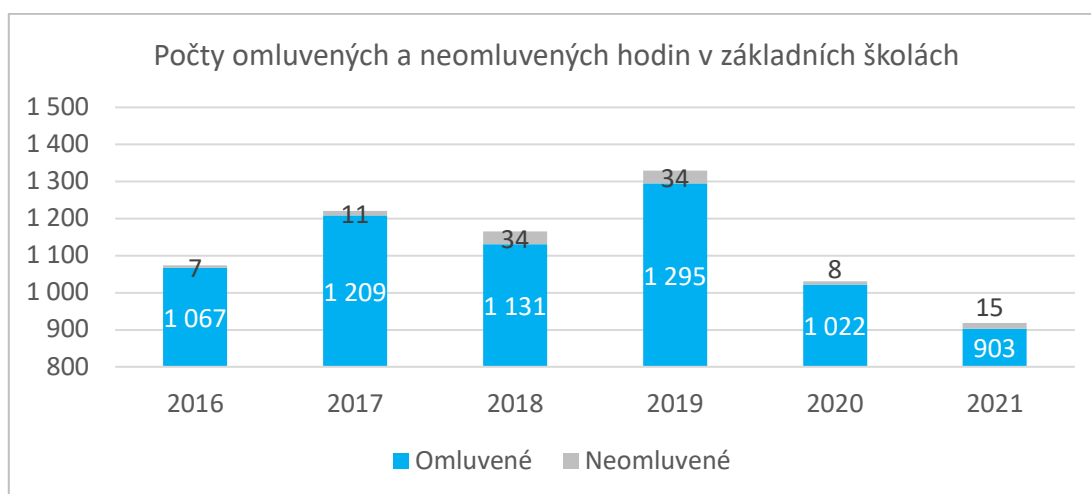

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

Celkem 4 školy (z 29) uvedly, že je v roce 2020 navštěvují i nadaní žáci (myšleno, že na to mají formální potvrzení z pedagogicko-psychologické poradny). V roce 2018 to byly také 4 školy. Nejvíce těchto žáků, dle odpovědí v dotazníku, dochází do soukromé MŠ Minisvět Mrač, a to 4 žáci. V poznámkách některé školy uváděly, že diagnostika pedagogicko-psychologické poradny je zdoluhavá, a proto tam nadané děti ani neposílají. To však nic nemění na tom, že se nadaným dětem aktivně věnují.

4.3. Školní docházka – omluvené a neomluvené hodiny na základních školách

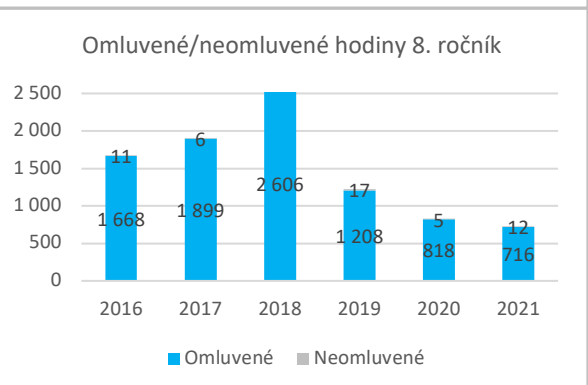
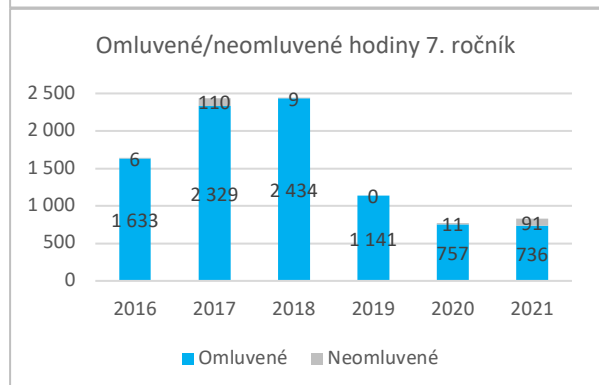
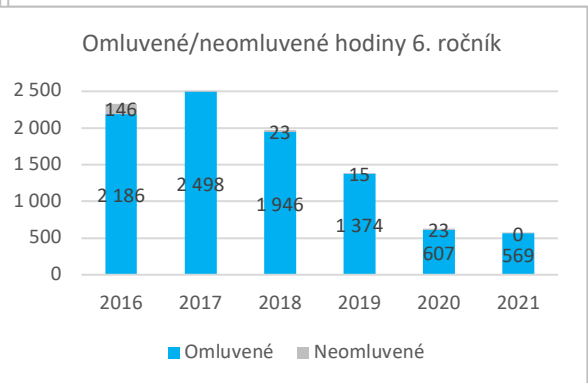
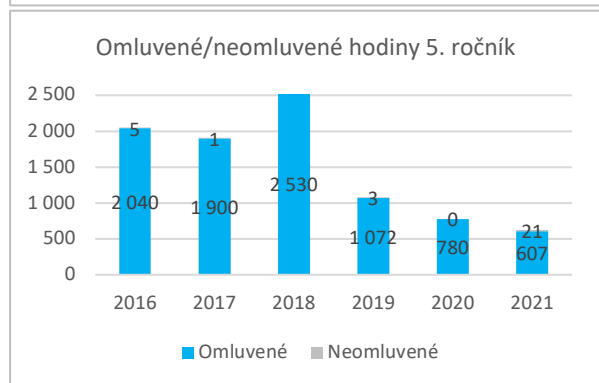
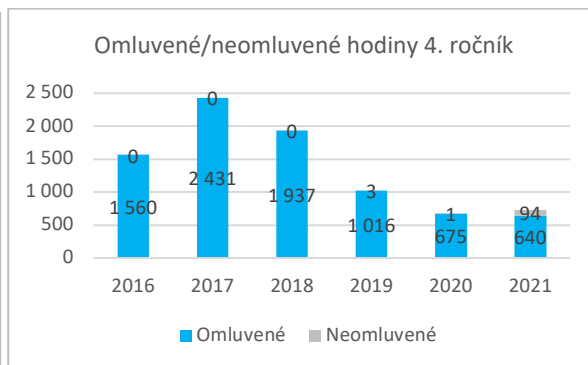
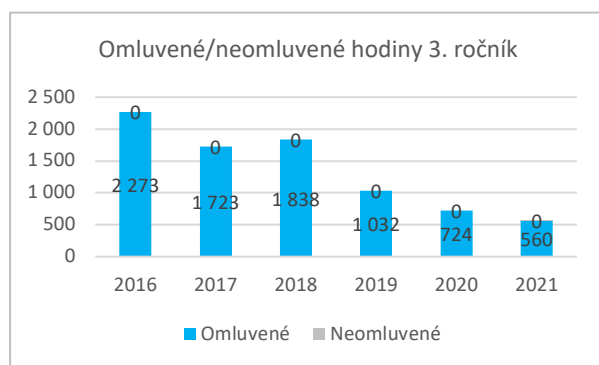
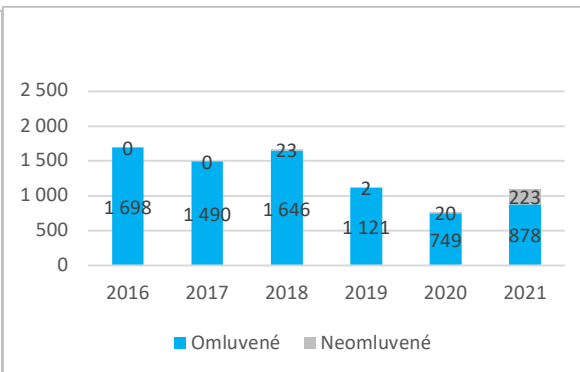
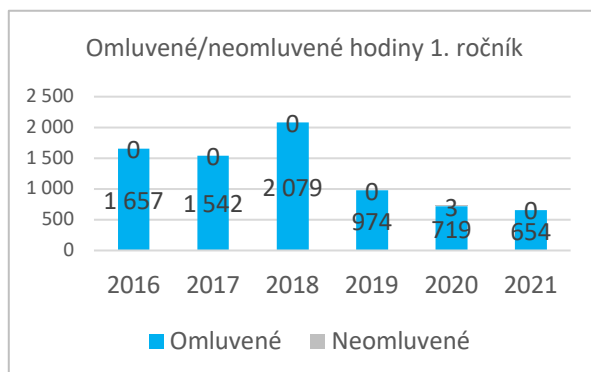
V počtu omluvených hodin registrujeme v posledních 2 letech signifikantní pokles. Počet neomluvených hodin je až na výjimku v letech 2018 a 2019 konstantní. Nižší počet omluvených hodin lze patrně odůvodnit výskytem onemocnění Covid, kdy v letech 2020 a 2021 probíhala výuka na školách distančně. Děti, které by jinak patrně absentovaly z důvodů nemoci, se mohly zapojit do online výuky.

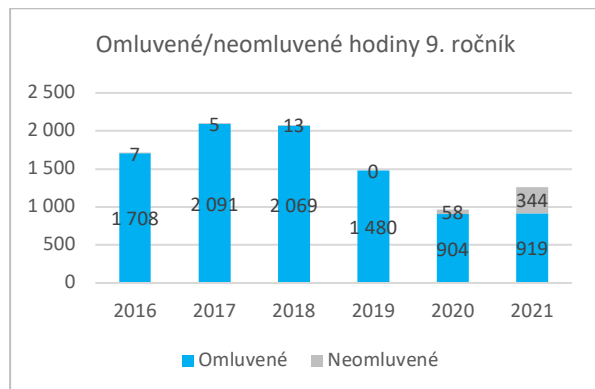

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

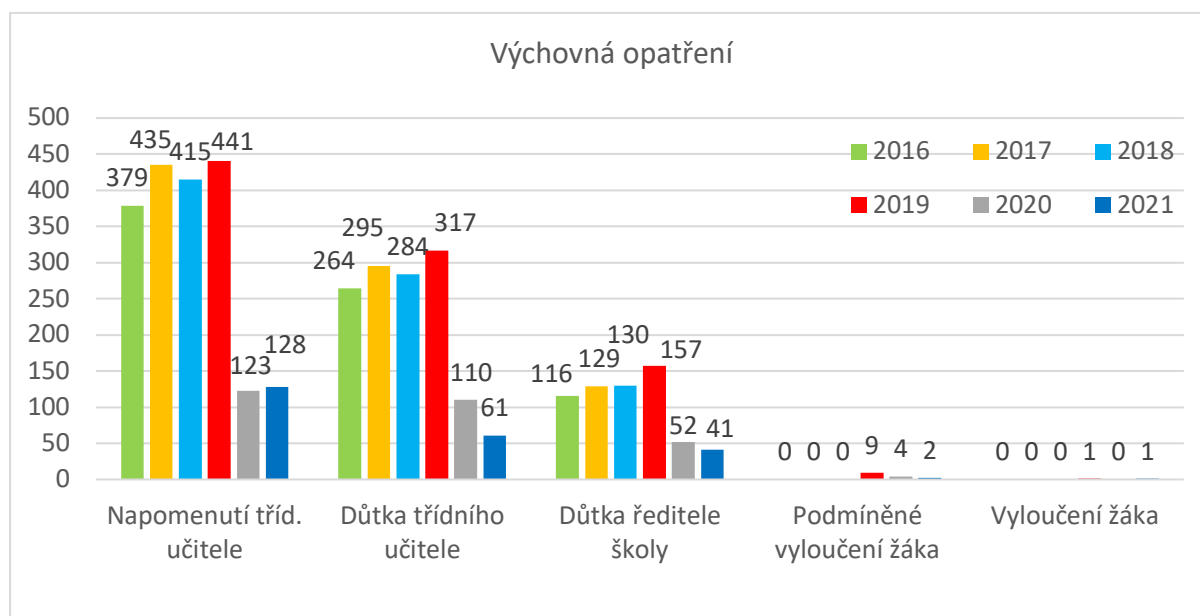
Srovnání omluvených a neomluvených hodin dle ročníků přináší grafy níže.

4.4. Výchovná opatření v základních školách ORP Benešov

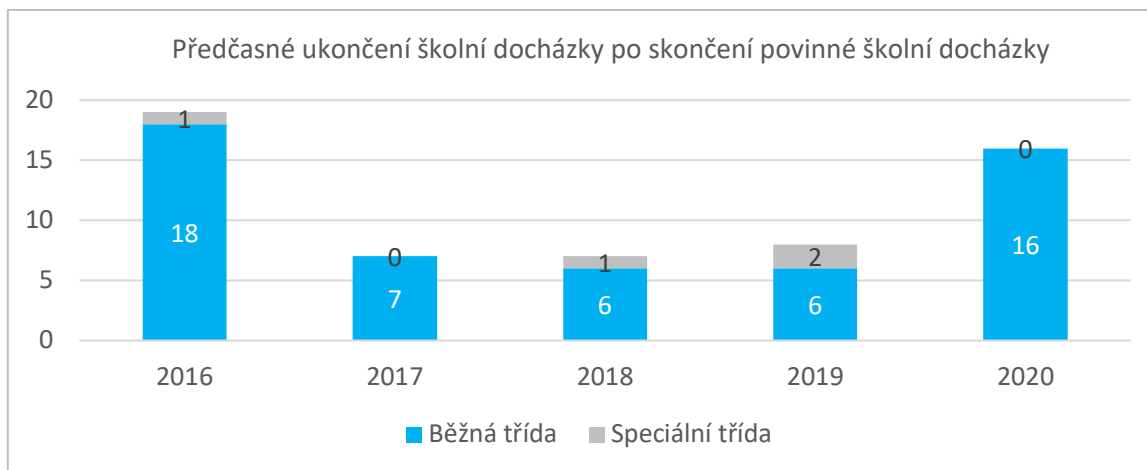
V počtu výchovných opatření registrujeme v posledních 2 letech pokles, což je patrně dáno tím, že v letech 2020 a 2021 probíhala výuka na školách distančně. V ostatních letech jsou počty výchovných opatření konstantní. Meziroční rozdíly se pohybují v řádech jednotek procent. Za pozornost stojí podmíněčné propuštění žáků v roce 2019, kdy se jednalo o 9 případů, a v roce 2020 (4 případy). Ve všech 13 případech se jednalo o jednu ZŠ (konkrétně o Základní školu Postupice).

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

4.5. Předčasné ukončení školní docházky po skončení povinné školní docházky

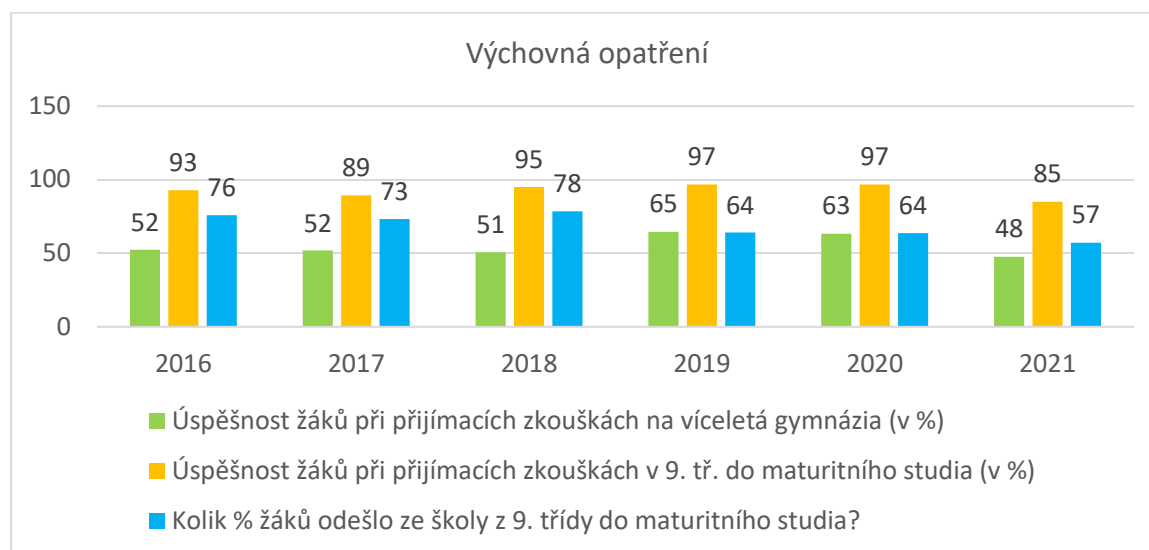
Počet dětí, které předčasně ukončují školní docházku po skončení povinné školní docházky, se v posledním sledovaném roce zvýšil. Mezi lety 2019 a 2020 se počet zdvojnásobil z 8 žáků na 16. Šlo jen o žáky běžných tříd. Patrně i zde mohl být důvodem Covid, kdy někteří žáci mohli nabýt dojmu, že není nezbytně nutné ve vzdělávání pokračovat.

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

4.6. Úspěšnost žáků při přijímacích řízeních a odchody do škol s maturitou

V úspěšnosti žáků při přijímacích řízeních a v počtech odchodů ze ZŠ na školy s maturitou v letech 2016 až 2020 neregistrujeme žádné významné výkyvy. Mírný pokles úspěšnosti je patrný mezi roky 2020 a 2021.

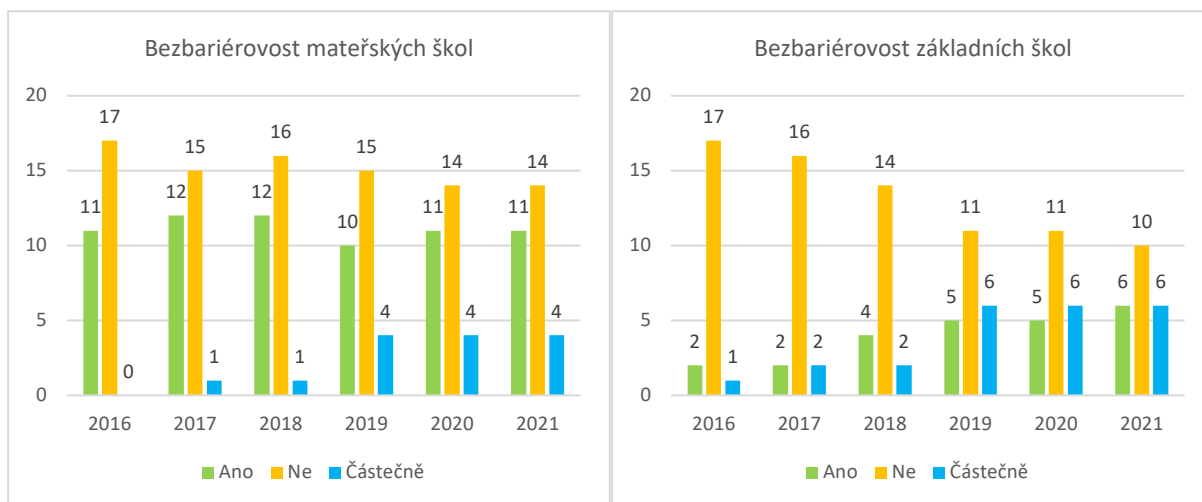

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

5. Inkluzivita škol

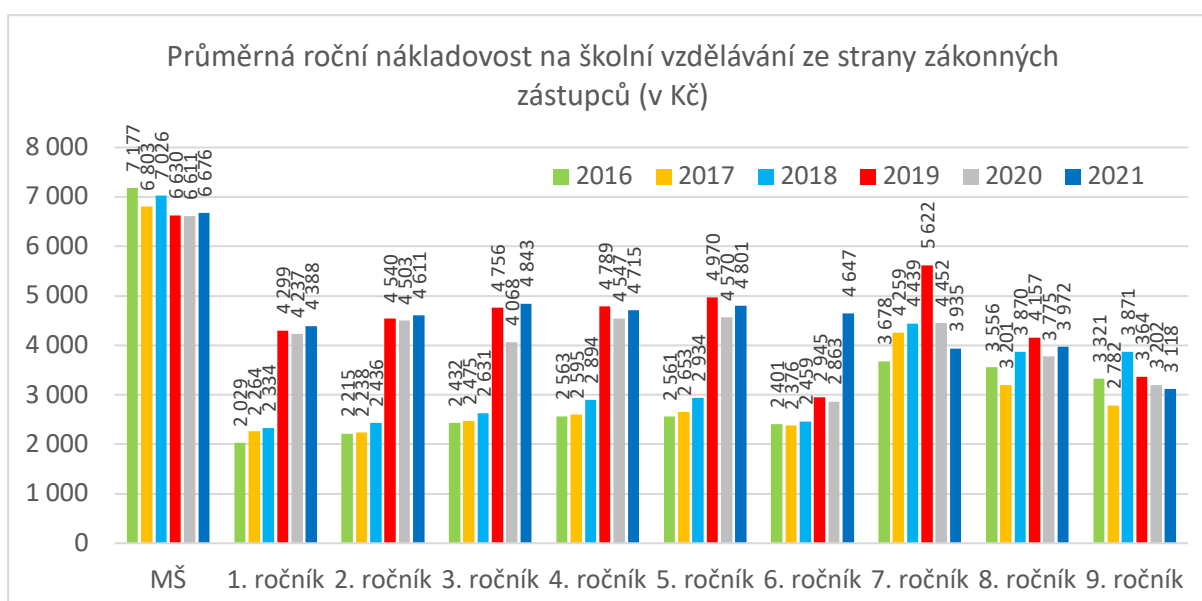
5.1. Bezbariérovost škol

V roce 2021 bylo 52 % mateřských škol plně či částečně bezbariérových. V případě základních škol je bezbariérových nebo částečně bezbariérových jen 54 % škol. V obou případech jde o zlepšení – v roce 2018 bylo plně či částečně bezbariérových 45 % MŠ a 30 % ZŠ. V roce 2016 to bylo 39 % MŠ a 15 % ZŠ.

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

5.2. Nákladovost na školní vzdělávání ze strany zákonných zástupců

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

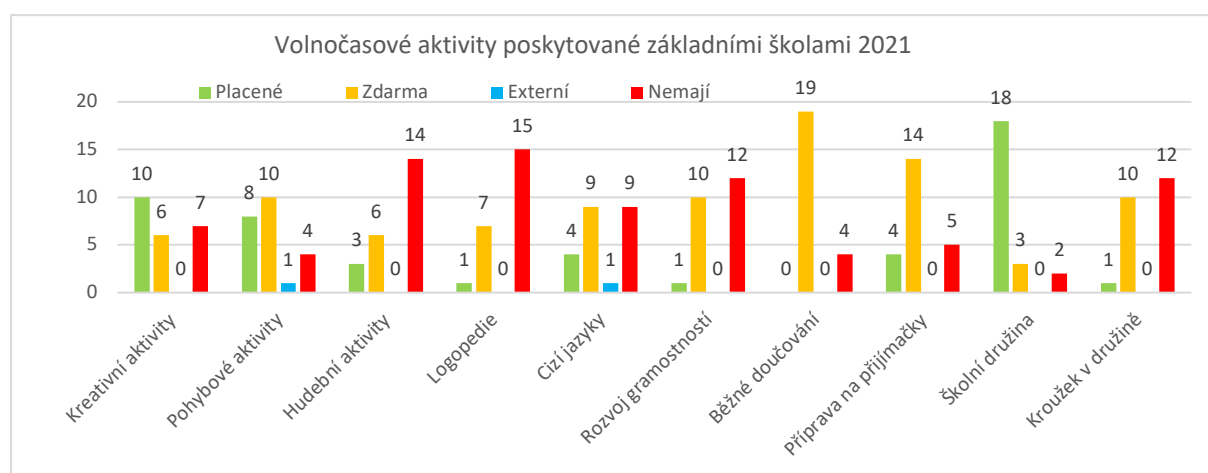
U mateřských škol jsou náklady ve srovnání let 2016 až 2021 konstantní. U základních škol se v posledních 3 letech (2019–2021) zvyšují. Patrné je to od první do šesté třídy. V sedmé až deváté třídě je až na výjimku v roce 2019 (u sedmých tříd) nákladovost na podobné úrovni jako v předchozím období.

V případě mateřských škol nejsou mezi školami v nákladovosti významné rozdíly. Výjimkou jsou soukromé mateřské školy, kde se platí školné.

Stejně tak u základních škol nejsou mezi školami v nákladovosti významné rozdíly. Ve vyšších ročnících se do nákladů promítají sportovní a vzdělávací akce – konkrétně v sedmé třídě lyžařský výcvik, v osmé a deváté jazykové kurzy, poznávací akce a někde též sportovní kurzy.

5.3. Volnočasové aktivity poskytované základními školami

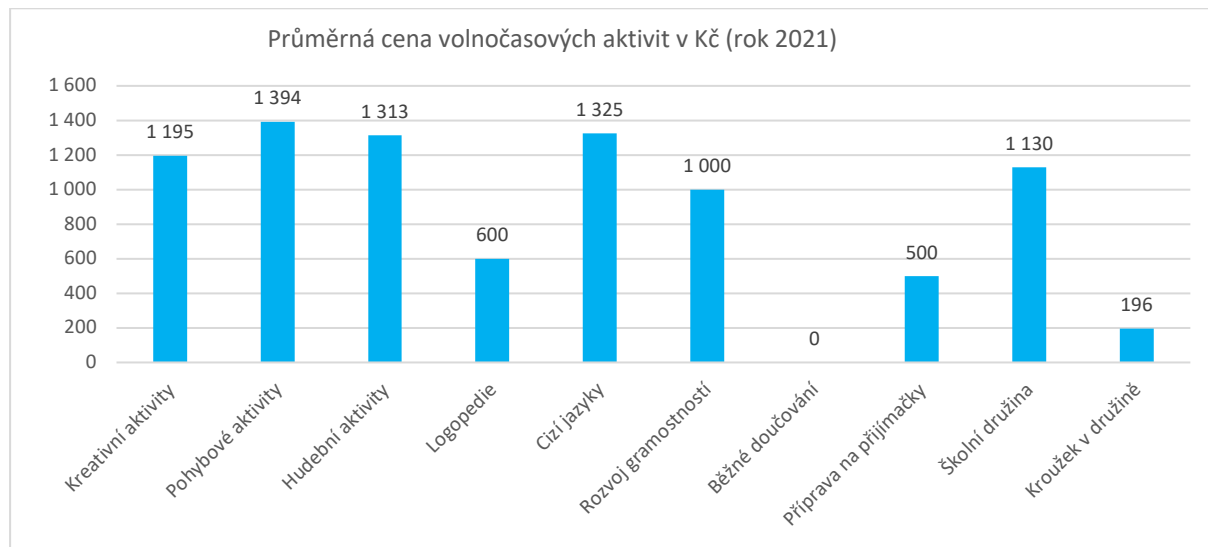
Níže uvedený graf zobrazuje volnočasové aktivity, které školy nabízejí žákům. Některé zdarma, jiné za peníze nebo prostřednictvím externích partnerů. Data jsou pouze za rok 2021.

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

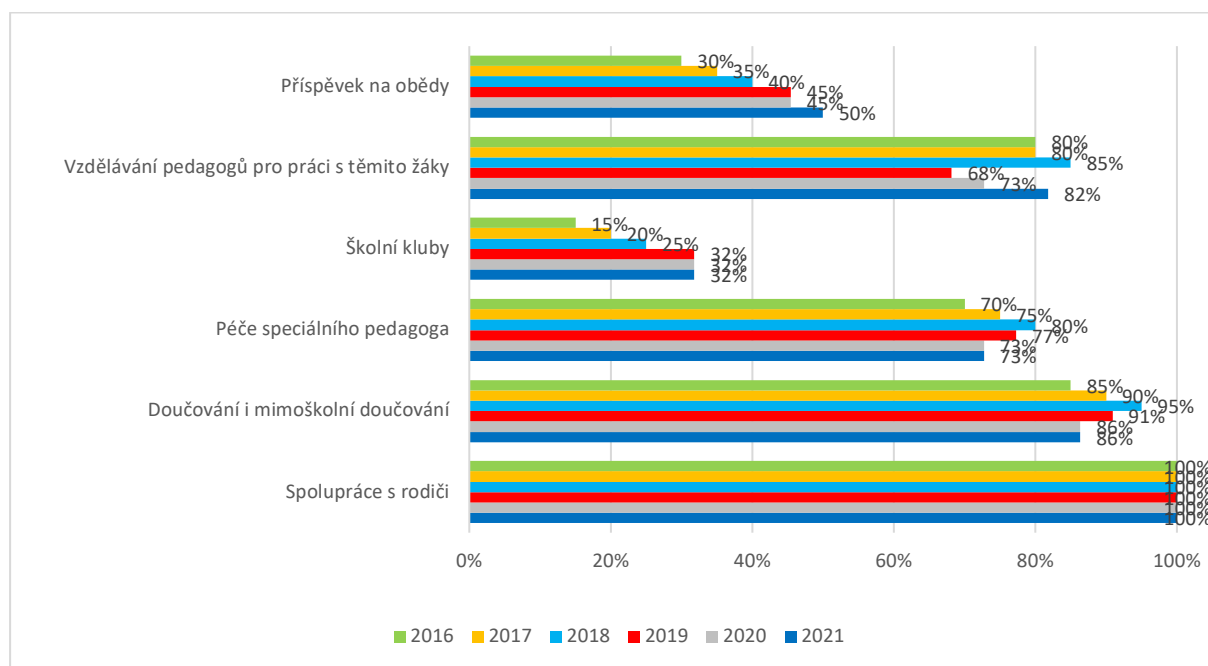
Pokud se rodiče rozhodnou využívat pro své děti volnočasové aktivity, které nabízejí školy, pak nejvíce si připlatí za pohybové aktivity (v průměru 1 394 Kč ročně) a na jazykové kurzy (v průměru 1 325 Kč ročně). Následují hudební aktivity (1 313 Kč) a kreativní aktivity (1 195 Kč). Náklady na družinu jsou v průměru 1 130 Kč, což je o 28 % více než v roce 2018, kdy činily 883 Kč. Naopak většinou zdarma jsou běžná doučování, aktivity zaměřené na rozvoj gramotností a kroužky v družině.

Přípravu na přijímačky mají zhruba 80 % zdarma, u ostatních se poplatek pohybuje od 200 do 700 Kč. V roce 2018 zdarma přípravu na přijímačky poskytovala jen čtvrtina škol. Je pravděpodobné, že v posledních 2 letech školy zohlednily komplikace způsobené distančním vzděláváním a byly ochotné poskytovat doučování zdarma online.

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

5.4. Aktivity a programy nabízené ZŠ žákům ohroženým školním neúspěchem

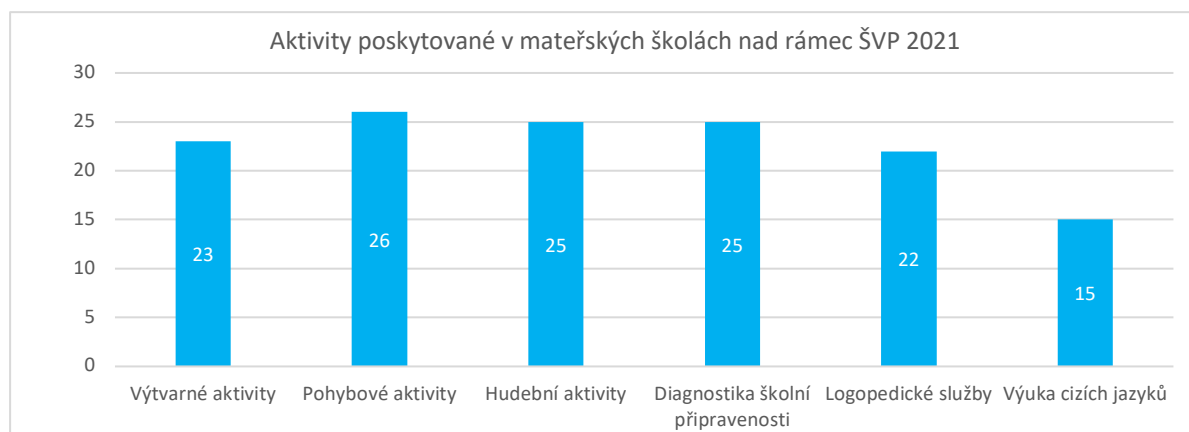
Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

Všechny základní školy v ORP Benešov jsou nějakým způsobem aktivní v poskytování aktivit a programů žákům ohroženým školním neúspěchem. Většina z nich poskytuje dvě i více aktivit.

5.5. Aktivita poskytované v mateřských školách nad rámec ŠVP

Na otázku, jaké aktivity poskytují MŠ nad rámec ŠVP, školy nejčastěji uváděly, že poskytují výtvarné aktivity, pohybové aktivity a diagnostiku školní připravenosti. Několik MŠ jmenovalo i další aktivity, které nejsou v tomto základním výčtu. Několik školek poskytuje lyžařský výcvik, plavání, grafomotoriku, speciální hudební kroužky (např. Hravá flétnička). Dále také divadelní představení, outdoorový pohybový program, korálkování, keramiku nebo environmentální výchovu.

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

5.6. Spolupráce škol v oblasti rovných příležitostí

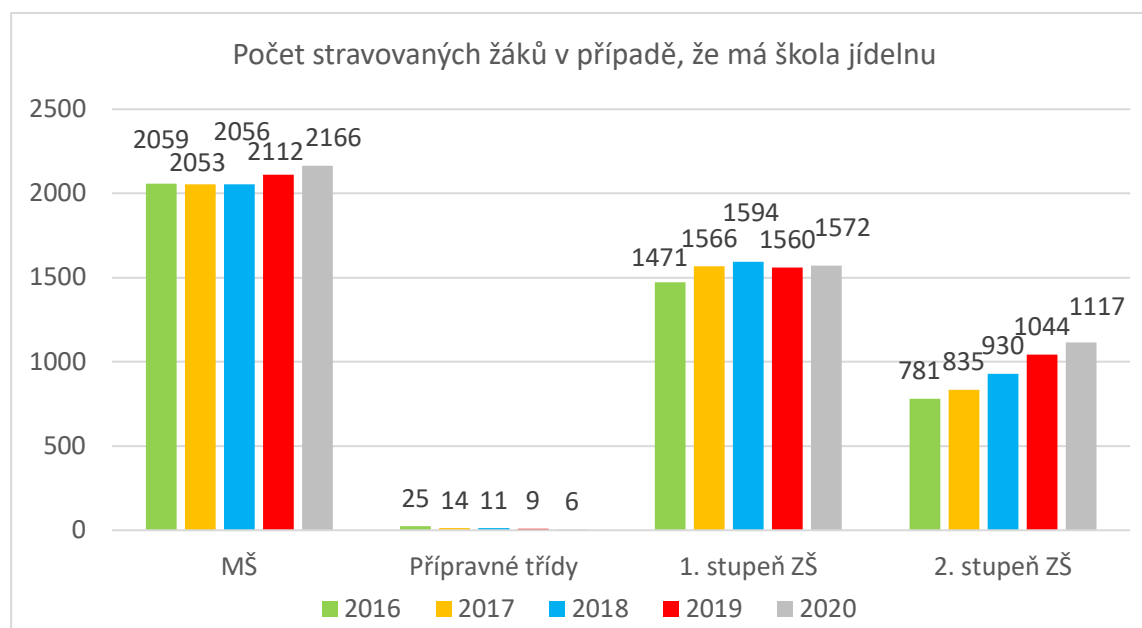
V oblasti rovných příležitostí **základní školy** aktivně spolupracují s dalšími subjekty. Nejčastěji jmenují pedagogicko-psychologické poradny, úřad práce, OSPOD, střední školy a ostatní základní školy, mateřské školy, základní umělecké školy, Policii ČR a městskou policii, K-centrum, nízkoprahové centrum Magdaléna; Nemocnici Rudolfa a Stefanie Benešov, vysoké školy, organizace zaměřené na ochranu přírody, městské a obecní úřady, knihovny, sportovní kluby a další tělovýchovné organizace, organizaci Women for Women, organizaci META. Výčet subjektů je velmi pestrý a realizátor tohoto šetření ho eviduje v samostatném dokumentu.

Většina **mateřských škol** aktivně spolupracuje se základními školami, které se nacházejí v dosahu (zejména v oblasti přípravy na školu). Aktivně spolupracují i s dalšími subjekty. Nejčastěji jmenují pedagogicko-psychologické poradny, úřad práce, OSPOD, Policii ČR a městskou policii, hasiče, zdravotníky, organizace zaměřené na ochranu přírody, městské a obecní úřady, knihovny, sportovní kluby a další tělovýchovné organizace, základní umělecké školy, logopedy, dále Posez, FAČR či Lokomoce EU. Výčet všech subjektů realizátor tohoto šetření eviduje v samostatném dokumentu.

5.7. Stravování ve školní jídelně

5.7.1. Počty stravovaných žáků

Data vyhodnocujeme dle údajů z KAP Středočeský kraj. V případě MŠ registrujeme jen mírný nárůst strážníků. V případě ZŠ došlo na prvním stupni také k mírnému nárůstu počtu strážníků, na druhém stupni byl nárůst významnější – v letech 2016–2020 se počet strážníků zvýšil o 43 %.

Zdroj: KAP, Středočeský kraj

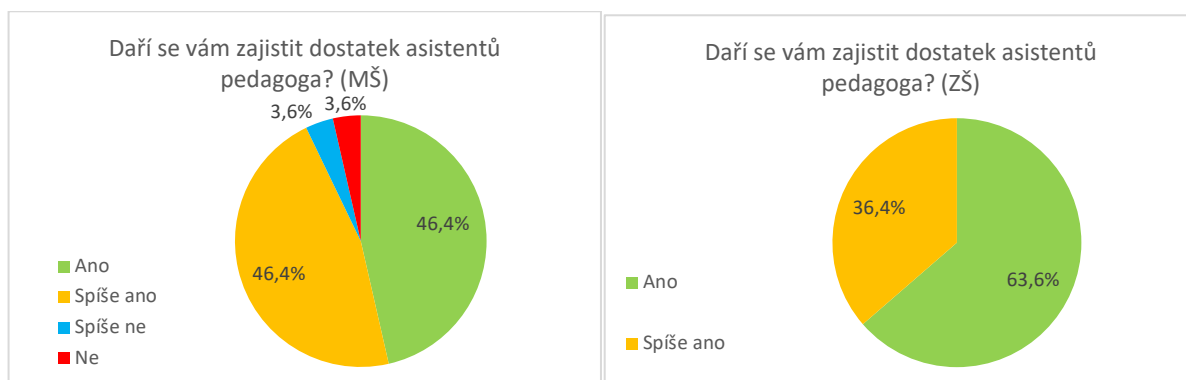
6. Doplnkové otázky

V této části průzkumu již respondenti hodnotili jen aktuální situaci, tedy rok 2021. Nejde již o srovnání let 2016–2020 v případě dat KAPu nebo 2016–2021 v případě dotazníku MAP II ORP Benešov. Otázky byly poskládány jednak v souladu s metodikou RP, zároveň bylo doplněno několik dalších otázek, které zástupci Pracovní skupiny Rovné příležitosti při MAP II ORP Benešov vnímali jako potřebné pro vytvoření ucelenější představy o situaci v oblasti rovných příležitostí ve školách v regionu.

6.1. Asistenti pedagoga

6.1.1. Dostupnost asistentů pedagoga

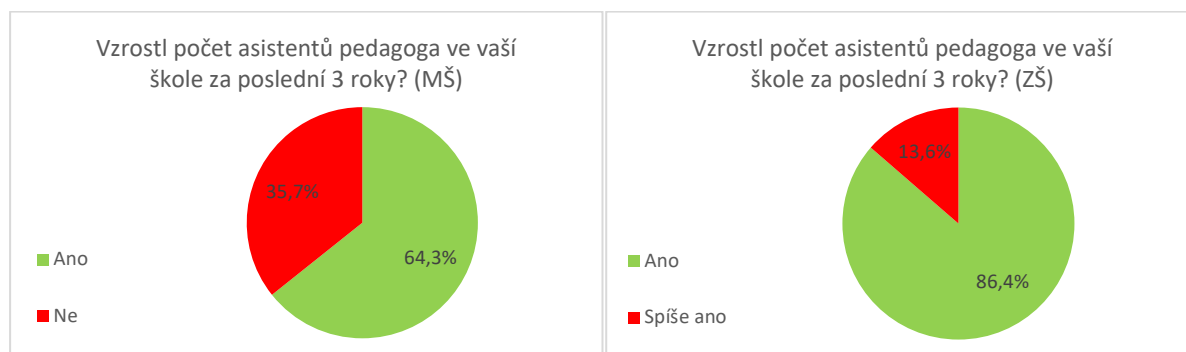
92,8 % mateřských škol uvádí, že se jim daří zajistit dostatek asistentů pedagoga (AP) – pro srovnání, v roce 2019 to bylo 75,9 %. Jen 6,2 % MŠ se v současné době nedaří či spíše nedaří zajistit asistenta pedagoga. Žádná základní škola nemá větší problém AP zajistit.

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

6.1.2. Nárůst počtu asistentů pedagoga

Téměř 2/3 MŠ se shodují na tom, že se u nich v posledních 3 letech počet AP ne zvýšil. Na ZŠ je situace jiná – za stejné období se počet AP zvýšil u více než 86 % škol. Tento trend navazuje na situaci z roku 2019, kdy zástupci škol odpovídali přibližně stejně.

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

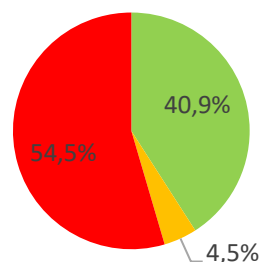
6.2. Školní psycholog

Na otázku, zda školy využívají školního psychologa, odpovědělo 41 % ano, což je oproti roku 2019 výrazný nárůst, tehdy ano odpovědělo jen 15 % respondentů. Další 4,5 % využívá školního psychologa částečně (to je podobné číslo jako v roce 2019 – tehdy to bylo 5 %). Zbývajících 54,5 % základních škol psychologa v současné době nemá (rok 2021). Pro srovnání – v roce 2019 nemělo školního psychologa 80 % z nich.

Má škola svého školního psychologa? (ZŠ)

■ Ano ■ Spíše ano ■ Ne

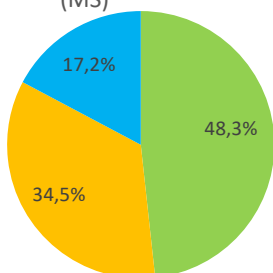

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

U základních škol je poptávka po využívání školního psychologa stále vysoká. Zřejmě i proto by možnost využívat aspoň sdíleného školního psychologa uvítalo 63,6 % základních škol. V roce 2019 o něj stály všechny základní školy. Je patrné, že situace se i v této oblasti lepší.

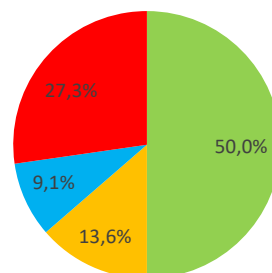
Uvítali byste možnost využívat ve vaší škole služby sdíleného školního psychologa? (MŠ)

■ Ano
■ Spíše ano
■ Spíše ne

Uvítali byste možnost využívat ve vaší škole služby sdíleného školního psychologa? (ZŠ)

■ Ano
■ Spíše ano
■ Spíše ne
■ Ne

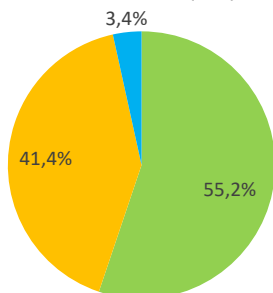
Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

Zájem o služby sdíleného školního psychologa naproti tomu narůstá u mateřských škol. Rádi by ho využili respondenti z 82,8 % škol. Respondenti dodávají, že s inkluzí přibýlo hodně odborné práce, a uvítali by ho i v případě řešení výchovných problémů či přibývajících psychických obtíží žáků.

6.3. Školení pedagogických pracovníků

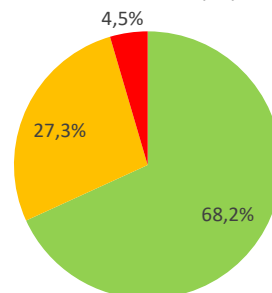
Je pro vás nabídka školení pedagogických pracovníků dostatečná? (MŠ)

■ Ano
■ Spíše ano
■ Spíše ne

Je pro vás nabídka školení pedagogických pracovníků dostatečná? (ZŠ)

■ Ano
■ Spíše ano
■ Ne

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

Zástupci mateřských škol většinou uvedli, že je pro ně nabídka školení pedagogických pracovníků dostatečná, a to v 97 % (v roce 2019 to bylo v 86 %). Čerpání finančních prostředků na další vzdělávání pedagogického pracovníka (DVPP) umožňují tzv. šablony. Hodí se kvalitní DVPP zaměřené na rozvoj pedagoga, AP a jejich komunikaci s dětmi.

95,5 % dotazovaných základních škol uvedlo, že nabídka školení je dostatečná (v roce 2019 to byly všechny školy). Při výběru kladou důraz na kvalitního lektora. Překážkou ve vzdělávání pedagogických pracovníků jsou organizační důvody (nedostatečný zástup/suplování).

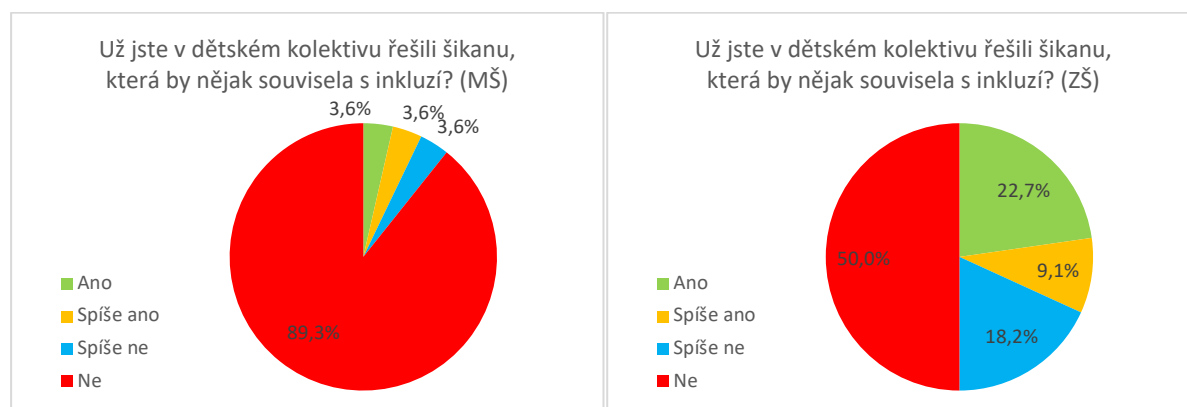
6.4. Sociometrie

73 % základních škol by uvítalo vyškolení svého pracovníka v oblasti sociometrie. To je o 3 % víc, než tomu bylo v roce 2019.

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

6.5. Šikana

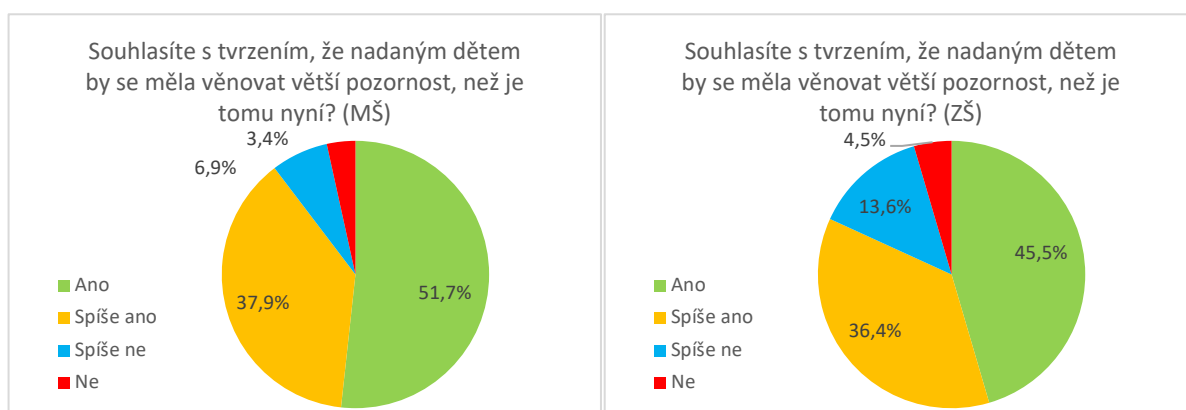
Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

Pozitivní informací je, že podle výsledků průzkumu 89,3 % MŠ neřešily šikanu, která by přímo souvisela s inkluzí. Jen v jedné MŠ takovýto typ šikany řešili, v jedné MŠ ji spíše řešili a v jedné

MŠ ji spíše neřešili (dá se předpokládat, že ani v tomto případě o šikanu nešlo). Podobně školy odpovídaly i v roce 2019.

Naproti tomu v ZŠ je situace jiná – šikanu, která přímo souvisela s inkluzí, řešilo 22,7 % škol, dalších 9,1 % odpovědělo spíše ano. Vůbec ji neřešilo 50 % škol a spíše ji neřešilo 18,2 % škol. Jde o poměrně výrazný nárůst ve srovnání s rokem 2019 – tehdy šikanu, která by souvisela s inkluzí, neřešilo 85 % základních škol. Školy se shodují, že se snaží tomuto jevu předcházet, ale někdy ani to nepomáhá.

6.6. Nadané děti

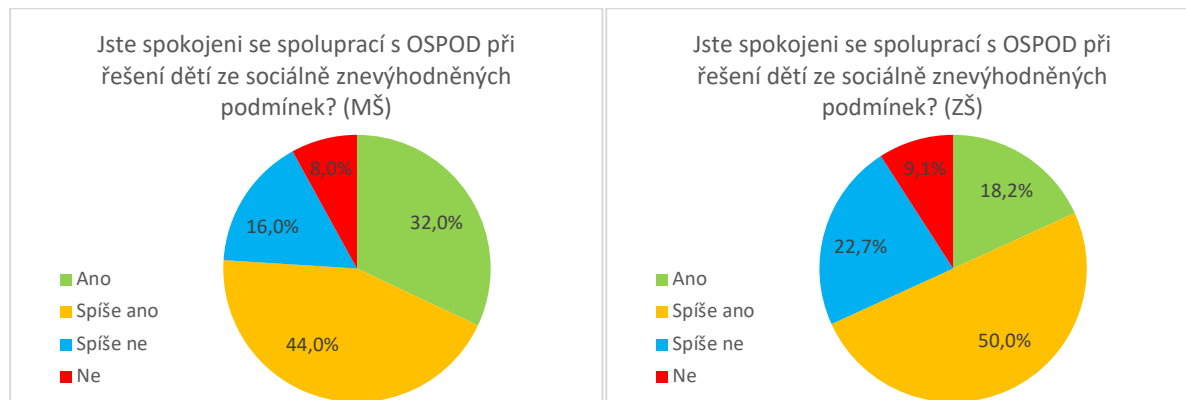

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

90 % respondentů z MŠ souhlasilo s tvrzením, že nadaným dětem by se měla věnovat větší pozornost, než je tomu nyní. Školy poukazují na to, že hodně času zabere děti se speciálními potřebami a znevýhodněním, na nadané už není mnohdy kapacita.

82 % respondentů ze ZŠ také souhlasí, že by se nadaným dětem měla věnovat větší pozornost. Školy uvádějí, že se na toto téma vzdělávají a snaží se poskytnout všem individuální péči, současně uvádějí, že v době inkluze to jde obtížně, školy nejsou dostatečně vybaveny. Ale i tak se snaží dělat v rámci svých možností maximum.

6.7. Spolupráce s OSPOD

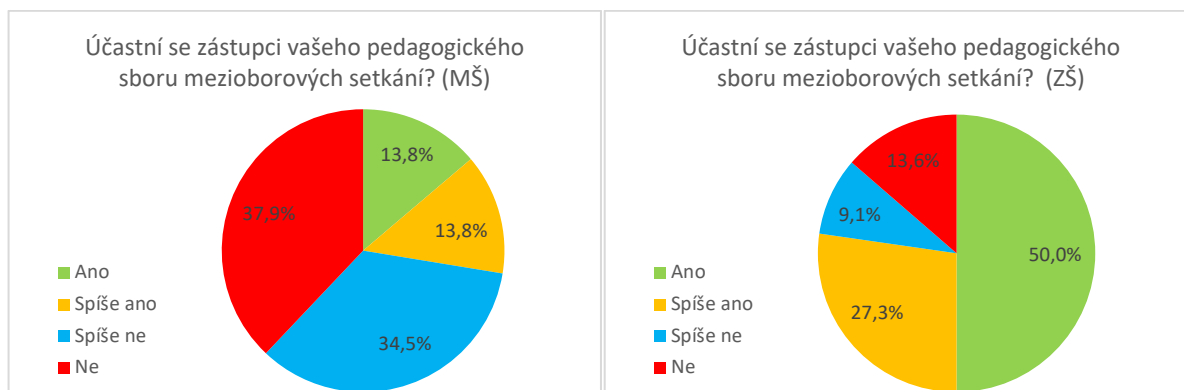
Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

76 % mateřských škol odpovědělo, že je se spoluprací s OSPOD spokojeno nebo spíše spokojeno. Spíše není spokojeno 16 % MŠ a zcela nespokojeno je 8 % MŠ.

Se spoluprací s orgánem sociálně-právní ochrany dětí je spokojeno 68 % základních škol. Naopak spíše není spokojeno 23 % ZŠ a vůbec není spokojeno 9,1 % ZŠ.

Ve srovnání s rokem 2019 mírně přibývá spokojenosti se spoluprací s OSPOD.

6.8. Mezioborová setkání

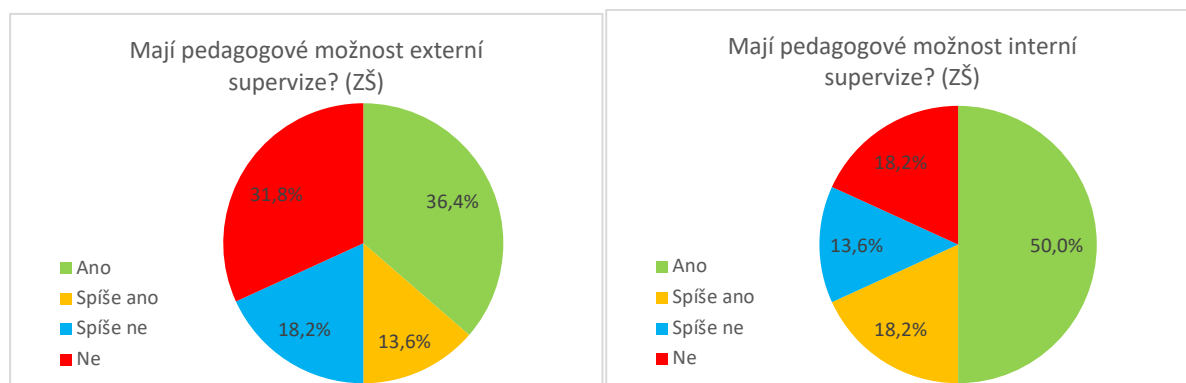
Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření se také zaměřilo na to, zda se zástupci pedagogického sboru účastní mezioborových setkání. Celkem 27,6 % respondentů z mateřských škol odpovědělo ANO nebo SPÍŠE ANO. To je méně než v roce 2019, kdy to bylo 31 %. Tedy téměř 3/4 odpověděly v aktuálním průzkumu, že NE nebo SPÍŠE NE. Nižší zájem zdůvodňují chybějící kapacitou i nezájmem učitelů o podobná setkání.

Výrazně aktivnější jsou v účasti na mezioborových setkáních pedagogové ze základních škol. ANO nebo SPÍŠE ANO odpovědělo 77,3 % respondentů. SPÍŠE NE nebo NE odpovědělo 22,7 % (pro srovnání – v roce 2019 negativně odpovědělo 55 % respondentů. Mezi aktivitami, kterých

se v této oblasti účastní, pracovníci ZŠ nejčastěji uvádějí, že se scházejí s aktéry v rámci sítě služeb pro rodiny v regionu a účastní se i výjezdních vícedenních seminářů a workshopů.

6.9. Supervize na základních školách

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

V polovině dotazovaných základních škol mají podle respondentů pedagogové možnost externí supervize. Jde o shodné číslo jako v roce 2019. Odpověď komentují spoluprací s pedagogicko-psychologickou poradnou, speciálně-pedagogickým centrem i střediskem výchovné péče. V téměř 32 % ZŠ nemají pedagogové vůbec možnost externí supervize. Základní školy, které externí supervizi nemají, uvádějí finanční důvody i nezáměr ze strany pedagogů.

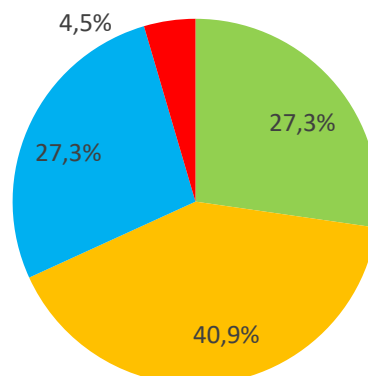
Více než 2/3 dotazovaných základních škol (68,2 %) odpověděly, že pedagogové mají možnost interní supervize. Ve srovnání s rokem 2019 jde o mírný nárůst (tehdy to bylo 65 %). Spolupracují se školním speciálním pedagogem nebo psychologem a poskytují podporu začínajícím pedagogům vč. mentoringu. Možnost interní supervize naopak aktuálně vůbec nemá 18,2 % pedagogů.

6.10. Doučování

68 % základních škol by uvítalo zapojení do dobrovolnického programu na doučování dětí. Ve srovnání s rokem 2019 jde o výrazný nárůst, tehdy to bylo jen 55 %.

Uvítali byste dobrovolnické práce pro doučování dětí ze sociálně znevýhodněných podmínek? (ZŠ)

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

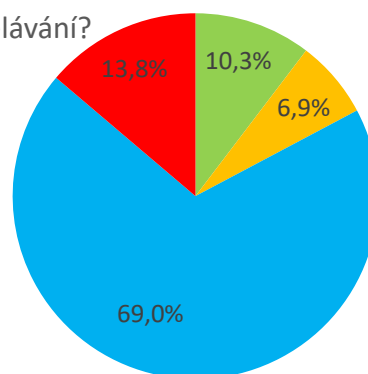
Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

6.11. Absence v mateřských školách

17,2 % MŠ se často setkává s absencemi dětí ve své MŠ (odpověď ANO / SPÍŠE ANO). Zbývající respondenti se shodují, že děti navštěvují MŠ celkem pravidelně, samozřejmě se setkávají s nemocnostmi, ale potíže s docházkou a bezdůvodným omlouváním mají spíše ojediněle.

Setkáváte se často s absencemi u dětí v předškolním vzdělávání?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

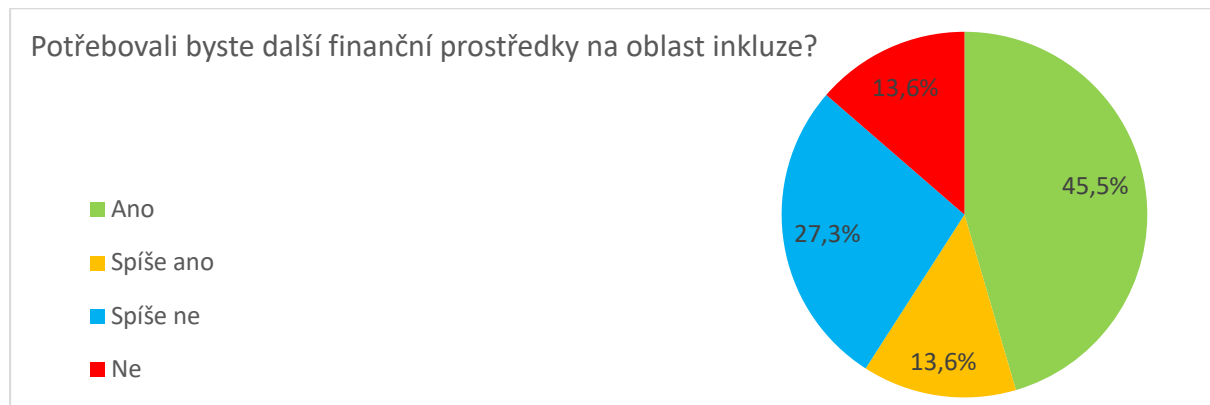

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

6.12. Financování inkluze

6.12.1. Prostředky na inkluzi

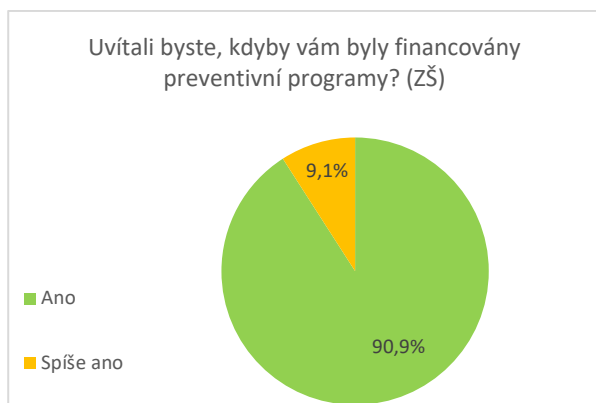
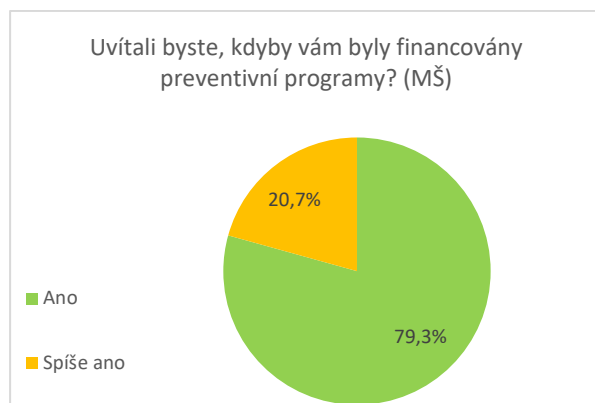
Zásadní oblastí v procesu inkluze je financování. 60 % základních škol by uvítalo více prostředků na inkluzi, v roce 2019 bylo těchto škol více (70 %). Naopak aktuálně v roce 2021 40 % základních škol další finanční prostředky na inkluzi nepotřebuje nebo spíše nepotřebuje (z nich 27,3 % SPÍŠE NE a 13,6 % NE). Případné finance by školy nejčastěji využily na speciální učebnu, vybavení (vč. softwaru a techniky) a pomůcky (i pro nadané děti), ale i na úhradu odborných pracovníků vč. sdíleného psychologa.

Zdroj: MAP, ORP Benešov, dotazníkové šetření

6.12.2. Prostředky na preventivní programy

Jak všechny mateřské, tak všechny základní školy by uvítaly, aby jim byly financovány preventivní programy. V komentářích zástupců ZŠ se často opakovalo, že by byl zájem o prevenci zaměřenou na šikanu/kyberšikanu, návykové látky a protidrogovou prevenci, multikulturní výchovu, zdravý životní styl, logopedii, dále na vztahy ve třídě, komunikaci, soudržnost a spolupráci v kolektivu, klima třídy, celkovou práci se třídou, popř. stmelovací pobyty a adaptační kurzy.

7. Shrnutí hlavních výstupů dotazníkového šetření

Ve výsledcích výzkumného šetření jsou zohledněny odpovědi zástupců všech 22 základních a 29 mateřských škol v regionu. Výsledky přinášejí relevantní pohled na potřeby škol a na aktuální názory ředitelů/ek nebo jejich zástupců/kyň. Je také patrné, že bezpečnostní opatření související s nákazou COVID 19, která se školství významně dotýkala od března 2020 až do konce sledovaného období, do značné míry ovlivnila výsledky v některých oblastech.

V roce 2020 bylo v základních školách v průměru 289 žáků (na školu). Nejmenší škola v regionu měla 17 žáků (ZŠ Lešany) a největší škola 935 žáků (ZŠ Dukelská Benešov). Méně než 100 žáků

měly 3 školy, více než 500 žáků 2 školy. Z celkového počtu ZŠ byla v 1 případě zřizovatelem církev, 1 škola byla soukromá, u 21 škol byla zřizovatelem obec.

Mezi zásadní zjištění dotazníkového šetření patří, že se zvyšuje počet žáků na základních školách a zároveň roste počet žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, což zvyšuje nároky na pedagogy a odborné pracovníky a komplikuje také možnost zavádění nových trendů a přístupu k žákům, který by více respektoval jejich individuální potřeby. Konkrétně – dle dat KAPu Středočeského kraje se od roku 2016 do roku 2020 počet žáků v běžných třídách zvýšil o 13,9 % a ve speciálních třídách o 36,4 %.

Z celkového počtu dětí se specifickými vzdělávacími potřebami (SVP) se jich **ve speciálních třídách vzdělávalo 10,9 %** (pro srovnání – v roce 2016 to bylo 12 % a v roce 2018 jen 8 %). Speciální třídy měly zřízeny 3 školy, v kterých se vzdělávalo celkem 105 žáků, z toho 77 jich bylo ve speciální škole (ZŠ a PŠ Benešov).

Většina dětí se specifickými vzdělávacími potřebami (89 %) byla vzdělávána v rámci **individuální integrace v běžných třídách**. Od roku 2016 do roku 2020 se jejich počet na základních školách v ORP Benešov zvýšil o 77 %. Nejpočetnější skupinou mezi žáky se SVP s individuální integrací na základních školách jsou žáci se závažnými poruchami učení, na druhém místě jsou žáci se závažnými poruchami chování, na třetím místě pak žáci se závažnými poruchami řeči.

Pokud vycházíme z údaje, že v roce 2020 se vzdělávalo v běžných třídách základních škol ORP Benešov 6 371 žáků a z nich bylo se SVP individuálně integrováno 784 žáků, pak **ve sledovaných základních školách se v roce 2020 v běžných třídách vzdělávalo 13,2 % žáků se SVP** (pro srovnání v roce 2018 to bylo 10,7 % žáků se SVP). Lze též dále konstatovat, že v běžných třídách se vzdělávalo **5,8 % žáků se závažnými poruchami učení** (pro srovnání v roce 2018 to bylo 5,6 % žáků) a **4,4 % žáků se závažnými poruchami chování** (pro srovnání v roce 2018 to bylo 2,9 % žáků). Zejména v případě žáků se závažnými poruchami chování jde o více než 50% nárůst. Ve srovnání s rokem 2016 jde dokonce o zhruba 2,5násobek.

Naproti tomu v případě mateřských škol je ve srovnání let 2016 až 2020 počet dětí téměř konstantní. Pouze v roce 2016 byla v ORP speciální třída, a to v MŠ Tábořská Benešov (13 žáků). V dalších sledovaných letech již speciální třídy nebyly.

Nejmenší MŠ v roce 2020 měly 24 žáků (MŠ Křiváček, Řehenice) a 25 žáků (MŠ Přestavky). Největší MŠ měla 241 žáků (MŠ Dukelská Benešov). Z celkového počtu MŠ byla v 1 případě zřizovatelem církev, 2 školy byly soukromé, u 26 mateřských škol byla zřizovatelem obec.

V MŠ se vzdělávají i děti s odlišným mateřským jazykem. Jde o relativně malý počet v desítkách žáků na celé ORP Benešov – roce 2021 to bylo 31 žáků. I tak je třeba se tomu věnovat, protože polovina respondentů ze škol uvádí, že nedostatečná znalost českého jazyka u těchto žáků způsobuje velké až zásadní problémy při jejich vzdělávání.

Celkem 13 mateřských škol (z 29) uvedlo, že je v roce 2021 navštěvují i žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí. Pro srovnání – v roce 2018 to bylo jen v sedmi MŠ. Nejvíce těchto žáků, dle odpovědí v dotazníku, dochází do MŠ Bystřice a MŠ Týnec nad Sázavou, a to shodně 4 žáci. Celkem 4 mateřské školy (z 29) uvedly, že je v roce 2018 **navštěvují i nadaní žáci** (myšleno, že na to mají formální potvrzení z pedagogicko-psychologické poradny). ZŠ i MŠ uvádějí, že se snaží a vzdělávají, aby mohly i všem nadaným dětem poskytnout individuální péči, současně však uvádějí, že v době inkluze to jde obtížně, školy nejsou dostatečně vybaveny. Ale i tak se snaží dělat v rámci svých možností maximum.

V **počtu omluvených hodin** na ZŠ registrujeme v posledních 2 letech signifikantní pokles, což je zřejmě dáno tím, že v těchto letech část roku prezenční vzdělávání nahradilo distanční. Děti, které by jinak patrně absentovaly z důvodů nemoci, se mohly zapojit do online výuky. Počet **neomluvených hodin** je konstantní.

V počtu **výchovných opatření** registrujeme v posledních 2 letech pokles, což bude patrně také ovlivněno distanční výukou v době covidové.

Za pozornost však stojí, že počet dětí, které **předčasně ukončují školní docházku po skončení povinné školní docházky, se v posledním sledovaném roce zvýšil**. Mezi lety 2019 a 2020 se počet zdvojnásobil z 8 žáků na 16. Šlo jen o žáky běžných tříd. Patrně i zde mohl být důvodem Covid, kdy někteří žáci mohli nabýt dojmu, že není nezbytně nutné ve vzdělávání pokračovat.

V **úspěšnosti žáků při přijímacích řízeních a v počtech odchodů ze ZŠ** na školy s maturitou v letech 2016 až 2020 neregistrujeme žádné významné výkyvy. Mírný pokles úspěšnosti je patrný mezi roky 2020 a 2021.

V roce 2021 bylo 52 % mateřských škol plně či částečně bezbariérových. V případě základních škol je bezbariérových nebo částečně bezbariérových 54 % škol. V obou případech jde o zlepšení – v roce 2018 bylo plně či částečně bezbariérových 45 % MŠ a 30 % ZŠ. V roce 2016 to bylo 39 % MŠ a 15 % ZŠ.

U mateřských škol je nákladovost ve srovnání let 2016 až 2021 konstantní. U základních škol se v posledních 3 letech (2019–2021) zvyšuje. Patrně je to od první do šesté třídy. V sedmé až deváté třídě je až na výjimku v roce 2019 (u sedmých tříd) nákladovost na podobné úrovni jako v předchozím období. V případě mateřských škol nejsou mezi školami v nákladovosti významné rozdíly. Výjimkou jsou soukromé mateřské školy, kde se platí školné. Stejně tak u základních škol nejsou mezi školami v nákladovosti významné rozdíly.

Základní školy poskytují žákům pestrou **nabídku volnočasových aktivit**. Pokud se je rodiče rozhodnou využívat pro své děti, pak nejvíce si připlatí za pohybové aktivity (v průměru 1 394 Kč ročně). Většinou zdarma jsou běžná doučování, aktivity zaměřené na rozvoj gramotností, kroužky v družině. Náklady na družinu jsou v průměru 1 130 Kč, což je o 28 % více než v roce 2018, kdy činily 883 Kč.

Přípravu na přijímačky má zhruba 80 % ZŠ zdarma, u ostatních se poplatek pohybuje od 200 do 700 Kč. V roce 2018 zdarma přípravu na přijímačky poskytovala jen čtvrtina škol.

Všechny základní školy v ORP Benešov jsou aktivní v poskytování aktivit a programů žákům ohroženým školním neúspěchem. Většina z nich poskytuje dvě i více aktivit.

Většina MŠ poskytuje i další aktivity nad rámec ŠVP. Nejčastěji uváděly, že poskytují výtvarné aktivity, pohybové aktivity a diagnostiku školní připravenosti.

Z hlediska **stravování ve školních jídelnách** v případě MŠ registrujeme jen mírný nárůst strávníků. V případě ZŠ došlo na prvním stupni také k mírnému nárůstu počtu strávníků, na druhém stupni byl nárůst významnější – mezi lety 2016–2020 se počet strávníků zvýšil o 43 %. Stále více škol spolupracuje s organizací Women for Women a snaží se takto zabezpečit obědy pro žáky ze sociálně slabých rodin.

Jak ZŠ, tak MŠ velmi **aktivně spolupracují** v rovných příležitostech s dalšími subjekty v regionu.

Většina základních škol v ORP nemá problém zajistit asistenta pedagoga. 92,8 % mateřských škol uvádí, že se jim daří zajistit dostatek asistentů pedagoga (AP) – pro srovnání v roce 2019 to bylo 75,9 %. Jen 6,2 % MŠ se v současné době nedaří či spíše nedaří zajistit asistenta pedagoga. Žádná základní škola nemá větší problém AP zajistit. Počet asistentů pedagoga ve většině MŠ i ZŠ v posledních 3 letech vzrostl.

Na otázku, zda školy využívají školního psychologa, odpovědělo 41 % základních škol ano, což je oproti roku 2019 výrazný nárůst, tehdy jich ano odpovědělo jen 15 %. Dalších 4,5 % využívá školního psychologa částečně (to je podobné číslo jako v roce 2019 – tehdy šlo o 5 %). Zbývajících 54,5 % základních škol psychologa v současné době nemá (rok 2021). Pro srovnání – v roce 2019 nemělo školního psychologa 80 % z nich.

U základních škol je **však poptávka po využívání školního psychologa stále vysoká**. Zřejmě i proto by možnost využívat aspoň sdíleného školního psychologa uvítalo 63,6 % základních škol. V roce 2019 o něj stály všechny ZŠ. Je patrné, že situace se i v této oblasti lepší.

Zájem o služby sdíleného školního psychologa naproti tomu narůstá u mateřských škol. Rádi by jej využili respondenti z 82,8 % škol.

Téměř všichni zástupci mateřských i základních škol uvedli, že je pro ně nabídka školení pedagogických pracovníků dostatečná. Překážkou ve vzdělávání pedagogických pracovníků jsou organizační důvody (nedostatečný zástup/suplování).

Pozitivní informací je, že podle výsledků průzkumu 89,3 % MŠ neřešily šikanu, která by přímo souvisela s inkluzí. **Naproti tomu v ZŠ je situace jiná – šikanu, která přímo souvisela s inkluzí, řešilo 22,7 % škol, dalších 9,1 % odpovědělo spíše ano.** Ve srovnání s rokem 2018 jde o poměrně výrazný nárůst.

Se **spoluprací s orgánem sociálně-právní ochrany dětí** je spokojeno 68 % základních škol a 76 % mateřských škol. Zejména u MŠ je ve srovnání s rokem 2019 patrný nárůst spokojenosti.

Celkem 27,6 % respondentů z mateřských škol odpovědělo, že se účastní **mezioborových setkání**. To je méně než v roce 2019, kdy to bylo 31 %. Nižší zájem zdůvodňují chybějící kapacitou i nezájmem učitelů o podobná setkání. Výrazně aktivnější jsou v účasti na mezioborových setkáních pedagogové ze základních škol. ANO nebo SPÍŠE ANO odpověděly 77,3 % respondentů.

Polovina dotazovaných základních škol odpověděla, že **pedagogové mají možnost externí supervize**. Odpověď komentují spoluprací s pedagogicko-psychologickou poradnou, speciálně-pedagogickým centrem i střediskem výchovné péče. Základní školy, které supervizi nemají, uvádějí finanční důvody i nezájem ze strany pedagogů. Více než 2/3 dotazovaných základních škol (68,2 %) odpověděly, že pedagogové mají **možnost interní supervize**. Ve srovnání s rokem 2019 jde o mírný nárůst (tehdy to bylo 65 %).

68 % základních škol by uvítalo **zapojení do dobrovolnického programu na doučování dětí**. Ve srovnání s rokem 2019 jde o výrazný nárůst, tehdy to bylo 55 %.

Častější absenci žáků řeší 17,2 % MŠ. Zbývající respondenti se shodují, že děti navštěvují MŠ celkem pravidelně, samozřejmě se setkávají s nemocností, ale potíže s docházkou a bezdůvodným omlouváním mají spíše ojediněle.

Zásadní oblastí v procesu inkluze je financování. 60 % základních škol by uvítalo více prostředků na inkluzi, v roce 2019 bylo těchto škol více (70 %). Naopak aktuálně v roce 2021 40 % základních škol další finanční prostředky na inkluzi nepotřebuje nebo spíše nepotřebuje (z nich 27,3 SPÍŠE NE a 13,6 % NE). Případné finance by nejčastěji využily na speciální učebnu, vybavení (vč. softwaru a techniky) a pomůcky (i pro nadané děti), ale i na úhradu odborných pracovníků vč. sdíleného psychologa.

8. Doporučení a závěr

Výsledky dotazníkového šetření jsou cenným zdrojem informací o situaci a aktuálních potřebách škol v ORP Benešov v oblasti rovných příležitostí. Přinášejí také podněty ke spolupráci v rámci regionu, a to nejen mezi školami samotnými, ale i mezioborově a se zřizovateli škol. Důležité bude s výsledky šetření pracovat v rámci Pracovní skupiny Rovné příležitosti MAP II ORP Benešov a seznamovat s nimi odbornou i laickou veřejnost. Měly by se též stát klíčovou součástí podkladů při tvorbě strategie rozvoje vzdělávání ORP Benešov v oblasti rovných příležitostí. Zpracovatel výzkumného šetření, Realizační tým MAP II ORP Benešov, děkuje všem respondentům z řad zástupců škol ORP Benešov za velmi vstřícný a otevřený přístup.